

ДИРЕКТИВА 2012/13/ЕУ НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ И НА СОВЕТОТ

од 22 мај 2012 година

за правото на информирање во кривична постапка

ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ И СОВЕТОТ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА,

имајќи го предвид Договорот за функционирањето на Европската Унија, а особено член 82(2) од истиот,

имајќи го предвид предлогот на Европската комисија,

по пренос на нацрт-законодавниот акт до националните парламенти,

имајќи го предвид мислењето на Европскиот економско-социјален комитет¹,

по консултација со Комитетот на регионите,

во согласност со вообичаената законодавна постапка²,

со оглед на тоа што,

(1) Унијата си постави за цел да ја одржува и развива областа на слобода, безбедност и правда. Во согласност со заклучоците на претседателството на Европскиот совет во Тампере на 15 и 16 октомври 1999 година, а особено точка 33 од нив, начелото на заемно признавање на пресудите и другите одлуки на судските органи треба да стане камен темелник на судската соработката во граѓанските и кривичните предмети во рамките на Унијата бидејќи засиленото заемно признавање и неопходното приближување на законодавството би ја олеснило соработката помеѓу надлежните органи и судската заштита на правата на поединците.

(2) На 29 ноември 2000 година, во согласност со заклучоците од Тампере, Советот донесе програма за мерки за спроведување на начелото на заемно признавање на одлуките во кривичните предмети³. Во воведот на програмата се наведува дека со заемното признавање „треба да се зајакне соработката помеѓу земјите членки, но и да се подобри заштитата на правата на поединците“.

(3) Примената на начелото на заемно признавање на одлуките во кривичните предмети подразбира дека земјите членки имаат меѓусебна доверба во своите системи за кривична правда. Опсегот на заемно признавање во голема мера зависи од голем број на параметри кои вклучуваат механизми за заштита на правата на осомничените или обвинетите лица и општи минимални стандарди кои се потребни за олеснување на примената на начелото на заемно признавање.

(4) Заемното признавање на одлуки во кривични предмети може да функционира ефикасно единствено во духот на доверба, при што не само судските органи, туку и сите учесници во кривичната постапка ќе ги сметаат одлуките на судските органи на другите земји членки како еквивалентни на своите, што укажува не само на доверба во адекватноста на правилата на другите земји членки, туку и доверба дека правилата правилно се применуваат.

¹ Сл. весник С 54, 19.2. 2011 година, стр. 48.

² Став на Европскиот парламент од 13 декември 2011 година (сè уште не е објавен во Службен весник) и одлука на Советот од 26 април 2012 година.

³ Сл. весник С 12, 15.1.2001 година, стр. 10.

(5) Член 47 од Повелбата за фундаменталните права на Европската Унија (во понатамошниот текст „Повелбата“) и член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и фундаменталните слободи (во понатамошниот текст „ЕКЧП“) го содржат правото на правично судење. Член 48(2) од Повелбата гарантира почитување на правата на одбрана.

(6) Член 6 од Повелбата и член 5 од ЕКЧП го содржат правото на слобода и безбедност на лицата. Секое ограничување на ова право не смее да ги надмине ограничувањата дозволени во согласност со член 5 од ЕКЧП и кои се произлегуваат од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

(7) Иако сите земји членки се страни на ЕКЧП, искуството покажа дека тој факт сам по себе не обезбедува соодветен степен на доверба во системите за кривична правда на другите земји членки.

(8) Зајакнувањето на заемната доверба бара детални правила за заштита на процедуралните права и гаранции кои произлегуваат од Повелбата и од ЕКЧП.

(9) Со член 82(2) од Договорот за функционирањето на Европската Унија се предвидува воспоставување на минимални правила кои се применуваат во земјите членки за да се олесни заемното признавање на пресудите и судските одлуки, како и на полициската и судската соработка во кривичните предмети со прекугранична димензија. Со тој член се упатува на „правата на поединците во казнена постапка“ како една од областите во кои можат да се утврдат минимални правила.

(10) Општите минимални правила треба да доведат до зголемување на довербата во системите за кривична правда на сите земји членки што, од своја страна, треба да доведе до поефикасна судска соработка во услови на заемна доверба. Таквите општи минимални правила треба да се утврдат во областа на информирањето во кривичната постапка.

(11) На 30 ноември 2009 година, Советот донесе резолуција за Патоказ за зајакнување на процедуралните права на осомничените или обвинетите лица во рамките на кривичната постапка¹ (во понатамошниот текст „Патоказот“). Со Патоказот, со кој е предвиден постепен пристап, се повикува на донесување мерки во однос на правото на преведување и толкување (мерка А), правото на информирање за правата и информирање за обвиненијата (мерка Б), правото на правен совет и правна помош (мерка В), правото на комуницирање со роднини, работодавци и конзуларни органи (мерка Г) и посебна заштита за ранливи осомничени или обвинети лица (мерка Д). Во Патоказот се нагласува дека редоследот на правата служи само како пример, што значи дека може да се промени во согласност со приоритетите. Патоказот е осмислен да делува како целина; придобивките од него ќе се почувствуваат само откако ќе се исполнат сите негови компоненти.

(12) На 11 декември 2009 година, Европскиот совет го поздравил Патоказот и го вклучил како дел од Стокхолмската програма - Отворена и безбедна Европа во служба и заштита на граѓаните² (точка 2.4). Европскиот совет нагласил дека Патоказот не е исцрпен, повикувајќи ја Комисијата да разгледа дополнителни елементи на минималните процедурални права на осомничените и обвинетите лица, како и да

¹ Сл. весник С 295, 4.12.2009 година, стр. 1.

² Сл. весник С 115, 4.5.2010 година, стр. 1.

направи проценка дали е потребно да се разгледаат други прашања, како што е презумпцијата на невиност, за да се поттикне подобра соработка во оваа област.

(13) Првата мерка донесена во согласност со Патоказот, мерката А, беше Директивата 2010/64/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот од 20 октомври 2010 година за правото на толкување и превод во кривичната постапка¹.

(14) Оваа директива се однесува на мерката Б од Патоказот. Со неа се предвидуваат заеднички минимални стандарди во областа на информациите за правата и за обвинението против лицата кои се осомничени или обвинети за извршување на кривичен прекршок, со цел подобрување на меѓусебната доверба помеѓу земјите членки. Оваа директива се заснова на правата кои се утврдени во Повелбата, а особено во членови 6, 47 и 48 од истата, и со неа се надградуваат членови 5 и 6 од ЕКЧП, како што се толкуваат од Европскиот суд за човекови права. Во оваа директива, терминот „обвинение“ се користи за опишување на истиот концепт како терминот „оптужба“ употребен во член 6(1) од ЕКЧП.

(15) Во соопштението од 20 април 2010 година, под наслов „Обезбедување на подрачје на слобода, безбедност и правда за граѓаните на Европа - Акциски план за спроведување на Стокхолмската програма“, Комисијата објави дека во 2010 година ќе поднесе предлог за правото на информирање за правата и оптужбите.

(16) Оваа директива треба да се применува за осомничените и обвинетите лица, без оглед на нивниот правен статус, државјанство или националност.

(17) Во некои земји членки, друг орган освен надлежниот кривичен суд има надлежност да наметне санкции во однос на релативно мали прекршоци. Тоа може да биде случај, на пример, во врска со чести прекршоци во сообраќајот кои можат да се утврдат со контрола на сообраќајот. Во такви случаи, би било неразумно да се бара од надлежниот орган да ги обезбеди сите права според оваа директива. Кога законодавството на земјата членка предвидува санкција за полесни прекршоци од таков орган и е предвидено право на жалба или друга можност за упатување на суд кој е надлежен за кривични дела, оваа директива треба да се применува само за постапката пред судот по таква жалба или упатување.

(18) Правото на информации во врска со процедуралните права, што е изведено од судската пракса на Европскиот суд за човекови права, треба изречно да се утврди со оваа директива.

(19) Надлежните органи треба веднаш да ги известат осомничените или обвинетите лица, усно или писмено, во однос на тие права, како што се применуваат во согласност со националното законодавство, кои се од суштинско значење за обезбедување правичност на постапките, како што е предвидено во оваа директива. За да се овозможи практично и ефикасно остварување на овие права, информациите треба да бидат обезбедени веднаш во текот на постапката и не подоцна од првото сослушување на осомниченото или обвинетото лице од страна на полицијата или од друг надлежен орган.

(20) Со оваа директива се утврдуваат минималните правила во однос информациите за правата на осомничените или обвинетите лица. Ова не е во спротивност со

¹ Сл. весник L 280, 26.10.2010 година, стр. 1

информациите кои треба да бидат обезбедени за други процедурални права кои произлегуваат од Повелбата, ЕКЧП, националното законодавство и важечкото законодавство на Унијата, како што се толкуваат од соодветните судови и трибунали. Откако ќе се достави информација за одредено право, од надлежните органи не се бара да ја повторуваат таа информација, освен ако тоа не се наметнува од конкретните околности на случајот или од посебните барања утврдени во националното законодавство.

(21) Упатувањата во оваа директива на осомничени или обвинети лица кои се уапсени или притворени треба да се разберат како упатувања на секоја ситуација во која во текот на кривичната постапка осомничените или обвинетите лица се лишени од слобода во рамките на значењето на член 5(1)(в) од ЕКЧП, како што се толкува во судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

(22) Ако осомничените или обвинетите лица се уапсени или притворени, треба да им се обезбедат информации за применливите процедурални права преку писмено известување за правата, составена на лесно разбирлив начин за да им се помогне на тие лица да ги разберат своите права. Таквата изјава за правата му се обезбедува веднаш на секое уапсено или приведено лице кога е лишено од слобода преку интервенција на органите за спроведување на законите во рамките на кривичната постапка. Во неа треба да се содржат основните информации за сите можности за испитување на законитоста на притворот, остварување на преиспитување на притворот или поднесување на барање за привремено пуштање на слобода, кога такво право постои во националното законодавство и мерката во која тоа постои. Со цел да им помогне на земјите членки при составувањето на таква изјава за правата, во Анекс I е предвиден образец. Тој образец служи како пример и може да подлежи на преглед во контекст на извештајот на Комисијата за спроведување на оваа директива, како и по стапување во сила на сите мерки од Патоказот. Изјавата за правата може да вклучува и други соодветни процедурални права кои се применуваат во земјите членки.

(23) Посебните услови и правила поврзани со правото на осомничените или обвинетите лица за известување на друго лице за нивното апсење или притворање ги одредуваат земјите членки во нивното национално законодавство. Како што е предвидено во Патоказот, остварувањето на тоа право не треба да влијае на пропишаниот тек на кривичната постапка.

(24) Оваа директива не влијае на одредбите на националното законодавство во врска со безбедноста на лицата сместени во просториите за притвор.

(25) Земјите членки треба да обезбедат дека при обезбедувањето на информации во согласност со оваа директива на осомничените или на обвинетите лица им се обезбедува, по потреба, превод или толкување на јазик кој тие го разбираат, во согласност со стандардите утврдени во Директивата 2010/64/EU.

(26) Кога на осомничените или на обвинетите лица им се обезбедуваат информации во согласност со оваа директива, надлежните органи треба да обрнат посебно внимание на лицата кои, на пример, поради својата младост или поради својата ментална или психичка состојба не можат да ја разберат содржината или значењето на информациите.

(27) На лицата кои се обвинети за извршување на кривичниот прекршок треба да им

се обезбедат сите информации во врска со обвинението кои се потребни за да можат тие да ја подготват својата одбрана и за да се обезбеди правичност на постапката.

(28) На осомничените или на обвинетите лица веднаш им се обезбедуваат информации за кривичното дело за кое лицето е осомничено или обвинето, а најдоцна пред нивното прво сослушување од полицијата или од друг надлежен орган и без да се загрозат тековните истраги. Описот на фактите, вклучувајќи ги, доколку се познати, времето и местото на извршување на кривичното дело за кое се осомничени или обвинети лицата, како и можната правна квалификација на наводното кривично дело, треба да се обезбедат доволно детално, земајќи ја предвид фазата на кривичната постапка во која е даден таков опис, со цел да се обезбеди правичност на постапката и да се овозможи ефикасно остварување на правата на одбраната.

(29) Ако во текот на кривичната постапка деталите за обвинението се изменат до тој степен што тоа може значително да влијае на состојбата на осомничените или обвинетите лица, тие лица се известуваат за промените, доколку тоа е потребно заради обезбедување на правичност на постапката, и се известуваат навремено за да се овозможи ефикасно остварување на правата на одбраната.

(30) Документите и, ако е соодветно, фотографиите, аудио и видео снимките кои се од суштинско значење за ефективно испитување на законитоста на апсењето или притворањето на осомничените или обвинетите лица во согласност со националното законодавство треба да им се достапни на осомничените или обвинетите лица или на нивните адвокати најдоцна пред надлежниот судски орган да треба да одлучи за законитоста на апсењето или притворањето во согласност со член 5(4) од ЕКЧП, и навремено за да се овозможи ефикасно остварување на правото на испитување на законитоста на апсењето или притворањето.

(31) За целите на оваа директива, пристапот до доказните материјали, како што се дефинирани во националното законодавство, без разлика дали се во корист или на штета на осомниченото или обвинетото лице, а кои ги поседуваат надлежните органи во врска со конкретниот кривичен предмет, треба да вклучува пристап до материјали како што се документи и, ако е соодветно, фотографии и аудио и видео снимки. Тие материјали треба да се чуваат во досието на предметот или на друг начин соодветно да ги чуваат надлежните органи во согласност со националното законодавство.

(32) Пристапот до доказните материјали со кои располагаат надлежните органи, без разлика дали се во корист или на штета на осомниченото или обвинетото лице, како што е предвидено во оваа директива, може да биде одбиен во согласност со националното законодавство ако таквиот пристап би можел да доведе до сериозна опасност по животот или основните права на друго лице или ако одбивањето на пристапот е строго неопходно за да се заштитат важни јавни интереси. Секое одбивање на пристап мора да се разгледа во однос на правото на заштита на осомниченото или на обвинетото лице, земајќи ги предвид различните фази на кривичната постапка. Ограничувањата на пристапот треба да се толкуваат строго и во согласност со начелото на правото на правично судење според ЕКЧП, според толкувањето во судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

(33) Правото на пристап до материјалите за дадениот случај не треба да е во спротивност со одредбите од националното законодавство за заштита на личните податоци и информациите за местото на живеење на заштитените сведоци.

(34) Пристапот до материјалите за случајот, како што е предвидено во оваа директива, треба да биде бесплатен, без да е во спротивност со одредбите на националното законодавство за плаќање на такси за копии од документи за случајот или на трошоци за испраќање материјали до засегнатите лица или до нивните адвокати.

(35) Кога се дава информација во согласност со оваа директива, надлежните органи треба да го забележат тоа во согласност со постојните постапки за евиденција во согласност со националното законодавство, без дополнителни обврска за воведување на нови механизми или без дополнително зголемување на административниот товар.

(36) Осомничените или обвинетите лица или нивните адвокати треба да имаат право, во согласност со националното законодавство, да го испитаат можниот пропуст или одбивање на надлежните органи да им обезбедат информации или да поднесат одредени материјали за случајот во согласност со оваа директива. Ова право не води до обврска на земјите членки да обезбедуваат посебна жалбена постапка, посебен механизам или постапка за поднесување приговор во чиј опсег може да се испита таквиот пропуст или одбивање.

(37) Без да е во спротивност со судската независност и разликите во организацијата на судството во рамките на Унијата, земјите членки треба да обезбедат или да поттикнат спроведување на соодветна обука за службениците во земјите членки во врска со целите на оваа директива.

(38) Земјите членки треба да ги преземат сите потребни мерки за да се усогласат со оваа директива. Практично и ефикасно спроведување на некои од одредбите, како обврската за обезбедување информации на осомничените или на обвинетите лица за нивните права на едноставен и достапен јазик, би можело да се постигне со различни средства, вклучувајќи незаконодавни мерки, како соодветна обука за надлежните органи или преку известување за правата составено на едноставен и нестручен јазик, така што може лесно да го разбере лаик кој нема познавање во казненото процесно право.

(39) Правото на писмено известување за правата при апсење, пропишано во оваа директива, треба да се применува *mutatis mutandis* за лицата кои се уапсени заради извршување на европскиот налог за апсење во согласност со Рамковната одлука 2002/584/ПВР на Советот од 13 јуни 2002 година за европскиот налог за апсење и постапките за предавање помеѓу земјите членки¹. Со цел да им се помогне на земјите членки во составување на известувањето за правата за таквите лица, предвиден е образец во Анекс II. Тој образец служи како пример и може да подлежи на преглед во контекст на извештајот на Комисијата за спроведување на оваа директива, како и по стапување во сила на сите мерки од Патоказот.

(40) Оваа директива ги утврдува минималните правила. Земјите членки можат да ги прошират правата утврдени во оваа директива со цел да обезбедат повисоко ниво на заштита и во ситуациите кои не се изречно опфатени со оваа директива. Нивото на заштита никогаш не смее да биде под стандардите утврдени во ЕКЧП, како што се толкува според Европскиот суд за човекови права.

(41) Оваа директива ги почитува основните права и начела кои се признати со

¹ Сл. весник L 190, 18.7.2002 година, стр. 1

Повелбата. Особено, оваа директива се обидува да го поттикне правото на слобода, правото на правично судење и правото на одбрана. Оваа директива се спроведува соодветно со тоа.

(42) Одредбите од оваа директива кои одговараат на правата кои се гарантирани со ЕКЧП треба да се толкуваат и спроведуваат во согласност со тие права, како што се толкуваат во судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

(43) Бидејќи целта на оваа директива, имено воспоставувањето на заеднички минимални стандарди во однос на правото на информирање во кривичната постапка, не може да се постигне од страна на земјите членки кои постапуваат еднострано на централно, регионално или локално ниво, туку може, поради опсегот и влијанијата, подобро да се постигне на ниво на Унијата, Унијата може да донесе мерки во согласност со начелото на супсидијарност утврдено во член 5 од Договорот за Европската Унија. Во согласност со начелото на пропорционалност, како што е утврдено во тој член, оваа директива не го надминува неопходното за постигнување на таа цел.

(44) Во согласност со член 3 од Протоколот (бр. 21) за ставот на Обединетото Кралство и Ирска во однос на подрачјето на слобода, безбедност и правда, приложен кон Договорот за Европската Унија и кон Договорот за функционирањето на Европската Унија, тие земји членки известиле дека имаат желба да учествува во донесувањето и примената на оваа директива.

(45) Во согласност со членови 1 и 2 од Протоколот (бр. 22) за ставот на Данска, приложен кон Договорот за Европската Унија и Договорот за функционирањето на Европската Унија, Данска не учествува во донесувањето на оваа директива и не е обврзана со неа, ниту е предмет на нејзина примена,

ЈА ДОНЕСОА ОВАА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Предмет

Со оваа директива се утврдуваат правилата за правото на информирање на осомничените или обвинетите лица за нивните права во кривичната постапка и за обвиненијата против нив. Исто така, со неа се утврдуваат правила за правото на информирање на лица за кои е издаден европски налог за апсење за нивните права.

Член 2

Опсег

1. Оваа директива се применува од моментот во кој надлежните органи на земјата членка ги известуваат лицата дека се осомничени или обвинети за извршување на кривичен прекршок до моментот на завршување на постапката, при што се мисли на конечно решавање на прашањето дали осомниченото или обвинетото лице извршило прекршок, вклучувајќи, каде што е применливо, одредување на санкции и одлучување по жалба.

2. Ако законодавството на земјата членка предвидува наметнување на санкција за лесни прекршоци од орган различен од суд кој е надлежен за кривични предмети, а наметнувањето на таква санкција може да биде обжалено до таков суд, оваа директива

се применува единствено за постапката пред тој суд, по поднесување на таква жалба.

Член 3

Право на информирање за правата

1. Земјите членки обезбедуваат дека на осомничените или обвинетите лица веднаш им се обезбедуваат информации барем за следните процесни права, како што се применуваат во согласност со националното законодавство, со цел да се овозможи ефективно остварување на тие права:

- (а) правото на пристап до адвокат;
- (б) правото на добивање бесплатен правен совет и условите за добивање на таков совет;
- (в) правото на информирање за обвинението, во согласност со член 6;
- (г) правото на толкување и превод;
- (д) правото да молчи.

2. Земјите членки обезбедуваат дека информациите наведени во став 1 се даваат усно или писмено, на едноставен и разбирлив јазик, земајќи ги предвид посебните потреби на ранливите осомничени или обвинети лица.

Член 4

Известување за правата при апсење

1. Земјите членки обезбедуваат дека на осомничените или обвинетите лица кои се уапсени или притворени веднаш им се обезбедува писмено известување за правата. На нив им се овозможува да го прочитаат известувањето за правата и им е дозволено да го чуваат тоа известување за времето за кое се лишени од слобода.

2. Во прилог на информациите предвидени во член 3, известувањето за правата наведени во став 1 од овој член ги содржи информациите за следните права, како што се применуваат според националното законодавство:

- (а) правото на пристап до материјалите за предметот;
- (б) правото на известување на конзуларните органи и на едно лице;
- (в) правото на пристап до итна медицинска помош и
- (г) максималниот број на часови или денови за кои осомничените или обвинетите лица може да бидат лишени од слобода пред да бидат изведени пред суд.

3. Известувањето за правата, исто така, содржи основни информации за сите можности според националното законодавство за испитување на законитоста на притворот, остварување на преиспитување на притворот или поднесување барање за привремено пуштање на слобода.

4. Известувањето за правата се составува на едноставен и разбирлив јазик. Пример на образецот на известувањето за правата е наведен во Анекс I.

5. Земјите членки обезбедуваат дека осомничените или обвинетите лица добиваат известување за правата напишано на јазик што го разбираат. Ако не е достапно

известување за правата на соодветниот јазик, осомничените или обвинетите лица ќе бидат известени усно за нивните права на јазик што го разбираат. Известувањето за правата на јазик што тие го разбираат го добиваат без непотребно одложување.

Член 5

Известување за правата во постапките за европски налог за апсење

1. Земјите членки обезбедуваат дека на лицата кои се уапсени заради извршување на европскиот налог за апсење веднаш им се обезбедува соодветно известување за правата кои содржат информации за нивните права во согласност со правото со кое се спроведува Рамковната одлука 2002/584/ПВР во земјата членка на извршување.
2. Известувањето за правата се составува на едноставен и разбирлив јазик. Пример на образецот на известувањето за правата е наведен во Анекс II.

Член 6

Право на информирање за обвинението

1. Земјите членки обезбедуваат дека на осомничените или обвинетите лица им се обезбедуваат информации за кривичното дело за чие извршување се осомничени или обвинети. Тие информации се доставуваат веднаш и со толку детали колку што е потребно за да се обезбеди правичност на постапката и ефективно остварување на правата на одбраната.
2. Земјите членки обезбедуваат дека осомничените или обвинетите лица кои се уапсени или притворени се информирани за причините за нивното апсење или притворање, вклучително и за кривичното дело за чие извршување се осомничени или обвинети.
3. Земјите членки обезбедуваат дека најдоцна до моментот на поднесување на обвинението до судот се обезбедуваат детални информации за обвинението, вклучувајќи за карактерот и правната квалификација на кривичниот прекршок, како и за формата на учество на обвинетиот.
4. Земјите членки обезбедуваат дека осомничените или обвинетите лица веднаш се известуваат за промените во информациите кои се обезбедени во согласност со овој член, кога тоа е потребно за да се обезбеди правичност на постапката.

Член 7

Право на пристап до материјалите за предметот

1. Кога лицето е уапсено и притворено во која било фаза од кривичната постапка, земјите членки обезбедуваат дека документите за конкретниот случај со кои располагаат надлежните органи и кои се значајни за ефикасно испитување, во согласност со националното законодавство, законитоста на апсењето или притворањето, се достапни за уапсените лица или за нивните адвокати.
2. Земјите членки обезбедуваат дека на осомничените или обвинетите лица или на нивните адвокати им се обезбедува пристап барем до сите доказни материјали кои ги поседуваат надлежните органи, без разлика дали се во корист или на штета на осомниченото или обвинетото лице, со цел да се обезбеди правичност на постапката и подготовка на одбраната.

3. Без да е во спротивност со став 1, пристапот до материјалите наведени во став 2 се обезбедува навремено за да може ефикасно да се изврши правото на одбрана и не подоцна од моментот на поднесување на обвинението во судот. Во случај надлежните органи да соберат нови докази, веднаш ги ставаат на располагање за да можат да се земат предвид.

4. По пат на отстапување од ставови 2 и 3, под услов тоа да не е во спротивност со правото на правично судење, пристап до одредени материјали може да биде одбиен ако таквиот пристап може да доведе до сериозна опасност по животот или основните права на друго лице или ако таквото одбивање е строго неопходно за да се заштити важен јавен интерес, на пример во случаи кога пристапот може да го попречи текот на истрагата или сериозно да наштети на националната безбедност на земјата членка во која се води кривичната постапка. Земјите членки обезбедуваат дека, во согласност со постапките утврдени во националното законодавство, одлуката да се одбие пристап до некои материјали во согласност со овој став се донесува од страна на судски орган или барем да подлежи на судска ревизија.

5. Пристапот, како што е наведено во овој член, се обезбедува бесплатно.

Член 8

Проверка и правни лекови

1. Земјите членки обезбедуваат дека кога се обезбедуваат информации на осомничените или на обвинетите лица во согласност со членови од 3 до 6, тоа се забележува во согласност со постапката за евидентирање утврдена во законодавството на засегнатата земја членка.

2. Земјите членки обезбедуваат дека осомничените или обвинетите лица или нивните адвокати имаат право, во согласност со постапките од националното законодавство, да го испитаат можниот пропуст или одбивање на надлежните органи да им обезбедат информации во согласност со оваа директива.

Член 9

Обука

Без да е во спротивност со судската независност и разликите во организацијата на судството во рамки на Унијата, земјите членки бараат од оние кои се одговорни за обука на судиите, обвинителите, полицијата и судскиот персонал кој е вклучен во кривичната постапка да обезбедат соодветна обука во однос на целите од оваа директива.

Член 10

Неотстапување

Ништо во оваа директива не се толкува како ограничување или отстапување од кои било права или процедурални заштитни мерки кои се предвидени според Повелбата, ЕКЧП, други соодветни одредби од меѓународното право или правото на која било земја членка која обезбедува повисоко ниво на заштита.

Член 11

Транспонирање

1. Земјите членки ги донесуваат законите, регулативите и административните одредби кои се неопходни за усогласување со оваа директива до 2 јуни 2014 година.
2. Земјите членки го доставуваат текстот на овие мерки до Комисијата.
3. Кога земјите членки ги донесуваат тие мерки, тие содржат упатување кон оваа директива или се придружени со такво упатување при нивното официјално објавување. Методите за такво упатување се дефинирани од страна на земјите членки.

Член 12

Извештај

Комисијата, до 2 јуни 2015 година, поднесуваат извештај до Европскиот парламент и до Советот за оценување на степенот до кој земјите членки ги презеле потребните мерки со цел да се усогласат со оваа директива, придружен, доколку е потребно, со законски предлози.

Член 13

Влегување во сила

Оваа директива влегува во сила на дваесеттиот ден од нејзиното објавување во *Службениот весник на Европската Унија*.

Член 14

Адресати

Оваа директива се однесува на земјите членки во согласност со договорите.
Стразбур, 22 мај 2012 година.

За Европскиот парламент

Претседател

М. ШУЛЦ

За Советот

Претседател

Н. ВАМЕН

Пример на образец за известување за правата

Единствената цел на овој образец е да им помогне на националните органи во составувањето на нивното известување за правата на национално ниво. Земјите членки не се обврзани да го користат овој образец. При подготвувањето на нивното известување за правата, земјите членки можат да го изменат овој образец за да го усогласат со нивните национални одредби и да додадат и други корисни информации. Известувањето за правата на земјите членки мора да се обезбеди во случај на апсење или притворање. Сепак, ова не ги спречува земјите членки да им обезбедат на осомничените или обвинетите лица писмени информации во други ситуации во текот на кривичната постапка.

Ги имате следните права ако сте уапсени или притворени:

А. ПОМОШ ОД АДВОКАТ/ПРАВО НА ПРАВНА ПОМОШ

Имате право да зборувате со адвокат без надзор. Адвокатот е независен од полицијата. Обратете се на полицијата ако ви треба помош за да контактирате со адвокат, а полицијата е должна да ви помогне. Во некои случаи помошта може да биде бесплатна. Побарајте дополнителни информации од полицијата.

Б. ИНФОРМАЦИИ ЗА ОБВИНЕНИЕТО

Имате право да знаете зошто сте уапсени или притворени и за што се осомничени или обвинети.

В. ТОЛКУВАЊЕ И ПРЕВОД

Ако не го зборувате или не го разбирате јазикот што го користи полицијата или другите надлежни органи, имате право на бесплатна помош од толкувач. Толкувачот може да ви помогне да разговарате со вашиот адвокат, а содржината на разговорот мора да ја чува како доверлива. Имате право на превод барем на важните делови од клучните документи, вклучувајќи го секој судски налог за ваше апсење или задржување во притвор, секое обвинение или обвинителен акт и секоја пресуда. Под одредени околности, може да ви се достави устен превод или резиме.

Г. ПРАВО НА МОЛЧЕЊЕ

За време на сослушувањето од страна на полицијата или другите надлежни

органи, не мора да одговорите на прашањата за наводниот прекршок. Вашиот адвокат може да ви помогне да донесете одлука во врска со тоа.

Д. ПРИСТАП ДО ДОКУМЕНТИ

Кога сте уапсени и притворени, вие (или вашиот адвокат) имате право на пристап до суштинските документи кои ви се потребни за испитување на апсењето или притворањето. Ако вашиот случај оди на суд, вие (или вашиот адвокат) имате право да пристапите до материјалните докази кои се во ваша корист или на ваша штета.

Ѓ. ИЗВЕСТУВАЊЕ НА ДРУГО ЛИЦЕ ЗА ВАШЕТО АПСЕЊЕ ИЛИ ПРИТВОРАЊЕ/ИЗВЕСТУВАЊЕ НА ВАШИОТ КОНЗУЛАТ ИЛИ АМБАСАДА

Кога сте уапсени или притворени, треба да текот ѝ кажете на полицијата ако сакате некој да биде известен за вашето притворање, на пример член на семејството или вашиот работодавец. Во одредени случаи, правото да се извести друго лице за вашето притворање може да биде привремено ограничено. Во такви случаи, полицијата ќе ве извести за тоа.

Ако сте странец, кажете текот ѝ на полицијата ако сакате вашите конзуларни служби или амбасадата да бидат известени за вашето притворање. Исто така, кажете текот ѝ на полицијата ако сакате да контактирате службено лице од вашата конзуларна служба или амбасада.

Е. ИТНА МЕДИЦИНСКА ПОМОШ

Кога сте уапсени или притворени, имате право на итна медицинска помош. Кажете текот ѝ на полицијата ако имате потреба од итна медицинска помош.

Ж. ПЕРИОД НА ЛИШУВАЊЕ ОД СЛОБОДА

По апсењето, може да бидете лишени од слобода или притворени најмногу ... [пополнете го применливиот број на часови/денови]. На крајот на овој период мора да бидете пуштени на слобода или сослушани од судија кој ќе одлучи за вашиот понатамошен притвор. Побарајте информации од вашиот адвокат или судија за можностите за испитување на вашето апсење, преглед на притворот или поднесување барање за привремено пуштање на слобода.

АНЕКС II

Пример на образец за известување за правата на лица кои се уапсени врз основа на европски налог за апсење

Единствената цел на овој образец е да им помогне на националните органи во составувањето на нивното известување за правата на национално ниво. Земјите членки не се обврзани да го користат овој образец. При подготвувањето на нивното известување за правата, земјите членки можат да го изменат овој образец за да го усогласат со нивните национални одредби и да додадат и други корисни информации.

Уапсени сте врз основа на европски налог за апсење. Ги имате следните права:

А. ИНФОРМАЦИИ ЗА ЕВРОПСКИОТ НАЛОГ ЗА АПСЕЊЕ

Имате право на информации за содржината на европскиот налог за апсење врз основа на кој сте уапсени.

Б. ПОМОШ ОД АДВОКАТ

Имате право да зборувате со адвокат без надзор. Адвокатот е независен од полицијата. Обратете се на полицијата ако ви треба помош за да контактирате со адвокат, а полицијата е должна да ви помогне. Во некои случаи помошта може да биде бесплатна. Побарајте дополнителни информации од полицијата.

В. ТОЛКУВАЊЕ И ПРЕВОД

Ако не го зборувате или не го разбирате јазикот што го користи полицијата или другите надлежни органи, имате право на бесплатна помош од толкувач. Толкувачот може да ви помогне да разговарате со вашиот адвокат, а содржината на разговорот мора да ја чува како доверлива. Имате право на превод на европскиот налог за апсење на јазик што го разбирате. Под одредени околности, може да ви се достави устен превод или резиме.

Г. МОЖНОСТ ЗА СОГЛАСНОСТ

Вие може да се согласите или да не се согласите дека ќе бидете предадени на земјата која ве бара. Вашата согласност ќе ја забрза постапката. [Можно

додавање на одредени земји членки: Подоцна може да биде тешко или дури и невозможно да се промени оваа одлука.] Побарајте повеќе информации од органите или од вашиот адвокат.

Д. СОСЛУШУВАЊЕ

Ако не се согласувате да бидете предадени, имате право да бидете сослушани од судски орган.